

• SZAKIRODALOM •

21 között lezajlott Levantei Vásár magyar bemutatója. Ezen a bemutatón szerepelt először az Iparművészeti Társulat közreműködésével beszerzett iparművészeti és háziipari kollekcója a Külkereskedelmi Hivatalnak, kiegészítve a magyar népművészet fotografikus és idegenforgalmi vonatkozású propagandájával. E vásár egyik szenzációja volt a magyar pavillon installációja, mely Urbányi Vilmos okl. építő iparművész tervei szerint készült. A dekoratív festmények Haranghy Jenő festőművész tanár sikerült művei voltak. A Külkereskedelmi Hivatal ez alkalommal propagandalbumokat is készítettett, Tanesik Mihály grafikus iparművész tervei szerint. A helyszíni rendezésnél Persián Kató iparművész segédkezett. Örömmel számolhatunk be róla, hogy ez a közös szereplés teljes mértékben eredményesnek és helyesnek bizonyult. A négyszáz darabból álló mintakollekciónak a legkisebb háziiparosnak, vagy iparművésznek is, hogy ennek keretében külföldi propagandához és azon keresztül exportlehetőséghez jusson. Ennek a kollekciónak az összeállításánál három szempont vezetett bennünket: 1. hogy a magyar iparművészek és háziipar legkiválóbbjai jussanak publicitáshoz; 2. hogy az eladhatóság elméleti feltételei biztosíttassanak; 3. hogy a magyar jelleg dominálja a kollekciónak adott darabokat. Hogy sikerült ezen három szempontot teljes mértékben érvényesíteni, azt legjobban igazolja az a körülmény, hogy a kollekciónak a legteljesebb elismerést váltotta ki úgy az olasz, mint az ott megjelent külföldi közönségnél és annak egy része jó áron vásárlóra is talált. Bár a barri vásár távolról sem nyújt olyan lehetőségeket e téren, mint a középeurópai nagy nemzetközi árubemutatók, mégis ezen első kísérlet teljes sikerrel járt abból a szempontból, hogy az ottani közönség megismerte a magyar ipar- és népművészet kiváló termékeit és megszerette azokat. Legjobban igazolja ezt a tényt az, hogy a vásár végéig a város utcái magyar blúzoktól, ruháktól, kendőktől és egyéb szövöttektől tarkálóttak. Reméljük, hogy a jövő évben ez a vásár még nagyobb megrendelésekre fog alkalmat adni a magyar iparművészetnek.

Sikerült szerencsésen eltalálnunk azt a miliót is, amelybe ezeket az értékes darabokat beállítottuk, első ízben mutatva be valóban művészi megoldásban hazánk nemzeti jellegét, a legkülönbözőbb szempontok szerint. Jövő évi propagandánk keretében ezt az akciót tovább fejlesztve, koncentrikusan is kiépíteni szándékozunk és reméljük, hogy a magyar iparművészek és háziiparosok szorgalma és művészi munkája nekik megfelelő anyagi eredményt, hazánknak pedig sok-sok barátot és tisztelőt fog biztosítani.

Tóth B. László.

KARÁCSONYI KIÁLLÍTÁS ÉS VÁSÁR. Társulatunk ezévi karácsonyi kiállítását és vásárát december hó 5-én, kedden délben nyitotta meg a társulat elnöke, dr. vitéz József Ferenc királyi herceg úr öfensege a M. Kir. Technológiai és Anyagvizsgáló Intézet (VIII. József körút 6.) kiállítási termeiben.

E kiállításunkról lapunk legközelebbi számában fogjuk tájékoztatni tagjainkat és olvasóinkat.

A HALASI CSIPKE MULTJA-JÖVŐJE. Sz. Csorba Tibor tanár tanulmánya. E gondosan, nagy szakértelemmel megírt könyv a különféle csipkék történetében hézagpótló munka. Első fejezete a külföldi és magyar csipkék eredetével foglalkozik. A halasi csipke története című fejezetben érdekesen ismerteti azt a nagy és önfeláldozó munkát, amelyet Dékányi Árpád és Markovits Mária, a halasi csipke megteremtői végeztek. A halasi csipke készítési módja című fejezete figyelemreméltó módon foglalkozik a technikai kivitel módozataival és megállapítja, hogy a halasi csipke nem népművészeti termék, mint azt sokan hiszik. A halasi csipke művészi formájának jövőjét a környék népéhez közelálló motívumok feldolgozásában látja és a csipkék hazai és külföldi erős propagálásával kívánja biztosítani.

Rövid halasi kalauz egészíti ki ezt a pompásan megírt könyvecskét. Az előszót Spolarich László, a M. Kir. Áll. Nőipariskola igazgatója írta. H. L.

MIHÁLTZ PÁL: EGY ÉLET REGÉNYE KÉPEK-BEN. Külső kiállításában izléses kötet fekszik előttünk. Egy tehetséges fiatal festőművész 41 eredeti linoleummetszete, Lyka Károly előszavával. Masereel óta nagy divatja van a képregénynek, még nagyobb divatja az önéletrajzoknak. Az előttünk fekvő munka képei festői elképzelésben gyakran szépek, grafikai megoldásuk azonban — valószínűleg a technika nem teljes és alapos ismerete folytán — sokszor kezdetleges. Stílusbeli egyenetlenség is befolyásolja a kötet zavartalan élvezetét. Míg egyes lapok (pl. a csellós lap a finom kezekkel, madár a kalitkában egyes alakokkal) friss, modern törekvést mutatnak, számtalan lap végtelenül konvencionális vagy értelmetlenségig kusza. E végtetek között nem marad elég ahhoz, hogy a kötetben maradéktalan élvezetünk teljen. Mindenesetre örvendetes, hogy tehetséges festőművészeink a grafika területén is kísérleteznek, mely kísérletek kellő gyakorlat és elmélyedés után gyümölcsöket is fognak hozni.

GARDENS AND GARDENING. A „The Studio“ London kertészeti évkönyve. 1933. Szerkeszti F. A. Mercer.

A „Studio“-tól megszokott technikailag irigylésreméltóan tökéletes képekkel és kiállításban fekszik előttünk ez a „Kert és Kertészet“ c. testes (128 oldal) évkönyv.

A kötet negy főcsoportra oszlik. Az első különböző országokból mutat be 73 kertképet. Anglia régi és nemes kertkultúrája található itt az Egyesült Államok új-gazdag kerttervezésével, a nagyvonalú tradicionális francia kertek a modern tetőtérasz kertjeivel. Itália a Lago Maggiore partján lévő villakertjével fekvésileg utólréhetetlenlenné nyújt, míg Svédország kertjeinek előttünk ismeretlen növényzete ejt bámulatba.

A második csoport virágzó galyak tüneményes sorozata. A kísérő cikk szakszerűen ismerteti a sikeres virágoztatás előfeltételeit, talajmegművelést, helykiválasztást, kezelést és virágzó ágakat a télben.

A harmadik csoport a „Kis kert“ örömeit és hasznát mutatja be. A kitűnő szakeikk gyakorlati utasítások hosszú során kívül e kertek kalkulációját is közli, majd a díszkert hasznosítását gyümölcsfák és zöldségek plántálása által. A cikket igen szép és tanulságos képeken kívül számtalan tervrajz illusztrálja.

A negyedik csoport a telelő növényeket mutatja be a modern kert keretében. A kötet végén néhány új és igen ritka növény képét találjuk, mindegy jellemzéseül annak, hogy a kötet mennyi újat hoz és mily úttörő a modern építészettel párhuzamosan fejlődő új kertészet és kertművészet terén. r.

COLOUR SCHEMES FOR THE MODERN HOME BY DEREK PATMORE. The Studio, London, 1933. Huszonnégy színes fénykép, huszonnégy modern interieurról, mindegyik egy-egy szakszerű magyarázattal, mely a színek fontosságát és hatását ismerteti, lényeges voltukat hangsúlyozva az interieurben. A kötet kézikönyvnek készült azok számára, kik most rendezkednek be, vagy eddigi lakásukat változtatják, modernizálják. Örvedetes, hogy a konzervatív Angliában ilyen kötet megjelenik, sőt rövid hat hét alatt második kiadást ér meg. Mint színtervek igen izléesek és példaadók az egyes lapok. Interieurjeik azonban nem egy esetben távol állanak a Kontinensen jó és izlées interieurról alkotott elképzeléseinktől. A négyszínyomatú képek csodás színeikkel azonban mindig arra figyelmeztetnek, hogy itt a s z í n e k mintái állanak előttünk.

MODERN DRAWINGS, by Campbell Dodgson. The Studio kiadása. London, 1933. Mindig ellenszenvvel viseltetem a művészek intimitásairól szóló írásokkal szemben (pl. Anatole France papucsban, stb.) pedig milyen érdekesek lehetnének ezek, ha a sejtetett intimítások lelkiekre vonatkoznának. Milyen a művész, ha monologizál? Ha egyedüllétében páthosznélküliek megnyilatkozásai. Ezek érdekes pillanatok a művész életében és biztosan többet árul el velük énjéből, mint a kritika elé szánt műveiben. A képzőművésznél az ilyen intimításokat a r a j z adja meg. A r a j z m i n d e n n é l k i f e j z e z z e b b e n m u t a t j a a m ű v é s z e l k é p z e l e s e i n e k l é n y e g é t. Tizian művészetének magasrendűségét jobban értjük meg vázlatából, mint képeiből. Ez nem alábecslése nagyszerű műveinek, de e lángész minden munkáját ismerve is, esodálatunk akkor válik extázissá, ha rajzait látjuk. Ezekről a rajzokról pedig aligha sejtette, hogy múzeumok féltett kincsei lesznek. Jegyzeteket készített önmagának. E rajzokban egy fa lomboztatát, egyetlen — másodperek alatt odakanyarított — kaeskarings vonallal jelzi, függetlenül korának rajzkonvencióitól. Képeim már nem tudja függetleníteni magát korának követelményeitől. Ezért látjuk még a legnagyobbak képeiről is a kort, még töredékben is. De ha Rembrandt egy kevésbé jelentős pitvarrésletet ábrázoló tusrájzát nézzük, képtelenek vagyunk belőle a korra következtetni. Rajzolhatta akár tegnap is valaki, ha ugyan akadt tegnap ilyen rajzoló! Ez indokolja a rajz mindenekelőtt valóágát a művész megismerése szempontjából. Ezért nincs m o d e r n r a j z é s n i n c s k o n z e r v a t í v r a j z. Ezért lehetne bármely renaissance mester

ügyesen kiválasztott rajzát modernnek közzé be-csempészni és csak kvalitásaival, de nem stílusával tűnne ki. Haesak a tómakör nem válik árulójává,

A grafológus munkája sokkal könnyebb, ha olyan írásból kell jellemképet alkotnia, mely nem neki íródott. A pszichoanalitikus munkája azért vesz hónapokat igénybe, mert a kérdezett retteg a leleplezettségtől és védekezik. A rajzon át azért közeledhetünk legkönnyebben a művészhez, mert leleplezi önmagát. E kötetben szereplő E. X. Knapp angol rajzolóknak van egy könyve, melyben absztrakt fogalmakat demonstrál vonalakkal. Ezek az ábrák oly kifejezők, hogy egyetlen vonal, melynek címe: „fogfájás“ jobban fejezi ki e fájdalmat, természetét és lefolyását, mint egy tudományos leírás vagy színes novella.

A rajz e kifejező erejének demonstrálására volna hivatott e könyv. Sajnos, e kötet tulnyomórészt virtuozitást ad, tartalom helyett. Nem mintha nem lenne e rajzok között jónéhány olyan lap, mely finom és magasrendű művészetkultúrát képvisel, de ez a néhány lap nem kárpótol bennünket a többségért, melyek közül igen soknak nem lett volna szabad megjelenie. Ez a könyv nem hivatott arra, hogy az élő grafika keresztmetszetét adja. Egyes országok hiánya (Spanyolország, Oroszország, Jugoszlávia, stb.) dacára az előszó mentegetőzésének, mégis bántó. Ugyanígy kifogásolható a szereplő nemzetek sorrendje is. Anglia, Amerika, Franciaország, Hollandia, Belgium, Olaszország, Németország, egyetlen lappal Svájc, majd Ausztria, Magyarország, Csehszlovákia és Románia. Ebből az együttesből magasan kimagaslik Franciaország, de meglepetésként itt is inkább a hiányzó sora és egyes szereplő prominens művészek gyenge munkája hat. A magyar anyag — dacára a szerkesztő rendelkezésére álló kiváló és változatos anyagnak — elég szerény. Kiemelkedik belőle Szőnyi István egy finom tusrájza és Végh Gusztáv nemes kulturájú munkája, mely különleges sokszorosításával is kitűnik a kötetben. Komjáthy Gyula és Vargha Nándor szerepelnek még egy-egy izlées, alapos rajztudást mutató lappal a magyarok közül.

Minden dícséretet megérdemel ezzel szemben a kötet kiállítása, mely az összes nyomdatechnikai eljárások és legfinomabb papírok igénybevételével készült. Külön felsóhajtunk: mennyivel jobb összeállítást érdemelt volna ez a külsejében ily impozáns munka!

• PÁLYÁZATOK •

ALAKÁSMŰVÉSZETI TERVPÁLYÁZAT EREDMÉNYE. A Budapest Székesfőváros és Társulatunk által korszerű és olcsó, egy- és kétszobás típusberendezésekre kiírt lakásművészeti tervpályázat, mely október hó 16-án járt le, kitűnő eredménnyel végződött. A pályázatra 58 pályamunka érkezett be, amelyeket az Iparművészeti Múzeum 50. sz. termében állított ki a társulat.

Roppant örvedetes tény volt, hogy a beküldött pályamunkák jóformán mind, készítőik igazi művészi képességéről tettek tanuságot, úgy, hogy a sok